

MİLLİ-MƏNƏVİ DƏYƏRLƏR VƏ QIDA MƏDƏNİYYƏTİ

Xankishi Məmmədov,

*Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin
Texnologiya və onun tədrisi metodikası kafedrasının dosenti,
texniki elmlər üzrə fəlsəfə doktoru
E-mail: mkhankishi@mail.ru*

UOT: 398

Xülasə. *Məişətimizlə qarşılıqlı əlaqəsi hər addımda hiss olunan sahələrdən biri də qida mədəniyyətidir. Azərbaycan ədəbiyyatında fiziki hadisələrə və fizika qanunlarına, eləcə də qida mədəniyyətinə aid olan kifayət qədər nümunələr vardır. Məqalədə milli-mənəvi dəyərlər və qida mədəniyyəti məsələlərinə nəzər salınmışdır. Belə məlum olmuşdur ki, milli-mənəvi dəyərlər və qida mədəniyyəti ilk baxışda bir-birinə doğma görünməsələr də, əslində həqiqət başqa cürdür. Sözsüz ki, tədris prosesində bu cür tədqiqatların aparılması həm milli-mədəni irsimizin, tarixi köklərimizin və dəyərlərimizin, həm də milli mətbəximizin qorunub saxlanması baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir.*

Açar sözlər: atalar sözü, məsəl, tapmaca, süfrə, qida, çörək, duz, su.

Key words: proverb, saying, puzzle, table, food, bread, salt, water.

Ключевые слова: пословицы, притчи, загадки, скатерти, еда, хлеб, соль, вода.

Araşdırmalar müxtəlif elm sahələrinin bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədə olduqlarını açıq şəkildə göstərir. Bu əlaqələr xüsusən pedaqogika, psixologiya, mifologiya, din, hüquq, musiqi, tarix, coğrafiya, etnoqrafiya, riyaziyyat, xalq təbabəti kimi elmlərdə daha çox özünü büruzə verir. Qeyd olunan elmlər siyahısına fizika və texnologiyaları da aid etmək olar. Tədqiqatlar zamanı fiziki hadisə və qanunlara, eləcə də milli-mənəvi dəyərlərə və qida mədəniyyətinə aid üzəçıxarılan kifayət qədər nümunələr həmin əlaqələri özündə dərinlən əks etdirir.

Son zamanlar ali təhsil müəssisələrində tədris

prosesində yeni tədris üsullarından, innovativ metodlardan istifadə etməklə fənlərarası əlaqələrin genişləndirilməsinə xüsusi diqqət ayrılır. Folklor məlumatlarından istifadə etməklə milli-mədəni irsimizin, tarixi köklərimizin və dəyərlərimizin, o cümlədən, milli mətbəximizin qorunub saxlanılmasına çalışmaq, yaddan çıxmış yeməklər haqqında daha çox bilik əldə etmək, başqa millətlərin, xalqların, xüsusən bədnam qonşularımızın tariximizə, musiqimizə, mədəniyyətimizə, milli mətbəximizə sahib çıxmalarına imkan verməmək, əldə etdiyimiz bilgiləri gələcək nəsillərə çatdırmaq bu baxımdan olduqca faydalıdır. Azərbaycan Respublikasının Prezi-

denti İlham Əliyev demişdir:

“...Bizim musiqimiz ermənilər tərəfindən utanmadan oğurlanır. Dahi bəstəkarımız Üzeyir bəyin əsərləri mənimsənilir. Bizim milli mətbəximiz yenə də ermənilər tərəfindən oğurlanır. Onlar bunu müxtəlif yollarla erməni mətbəxi kimi təqdim etməyə çalışırlar. Halbuki, milli yeməklərimizin adları da Azərbaycan sözləridir” [2, 10]. Akademik Ramiz Mehdiyevin 2009-cu ildə “Azərbaycan” qəzetinin 8 dekabr tarixli nömrəsində çap olunmuş **“İctimai və humanitar elmlər: zaman kontekstində baxış”** adlı məqaləsində də Azərbaycanda milli ideologiyanın formalaşmasına ciddi diqqət yetirmək lazım olduğu məsələsi xüsusi vurğulanmışdır. Milli ideologiyanın formalaşması isə, fikrimizcə, milli dəyərlərimizin və bu dəyərlər içərisində ən qiymətliələrindən biri hesab olunan milli mətbəximizin qorunub saxlanılmasından ibarətdir.

Məlumdur ki, mətbəxi bir tədqiqat obyektini kimi, qida texnoloq və mühəndisləri, dietoloq, psixoloq, filosof, eləcə də folklorçular tədqiq edirlər. Bir məqalədə bu məsələlərin hamısını şərh etmək çətin olsa da, müəyyən məqamlara toxunmağa çalışacağıq.

Şifahi xalq ədəbiyyatı nümunələrində qida məhsulları – yemək, içmək və çörəklə bağlı kifayət qədər materiallara, yəni atalar sözü və məsəllərə, tapmacalara, yanıltmaclara, inanclara, andlara, dualara rast gəlirik. Məsələn, nağıllarda olan “Nə desən vardı, quş südü, can dərmanı” ifadəsi. Məncə, bu ifadəyə görə hər şey var. Bir çox atalar sözlərinin yeməklərlə bağlı yarandığı da heç kimdə təəccüb doğurmur: “Halva-halva deməklə ağız şirin olmaz”, “Halvaya duz qatmazlar”, “Yeməmişən qaz ətinə, görməmişən ləzzətini”, “Alışmışan dolmaya, bəlkə bir gün olmaya”, “Qarnım üçün demirəm, qədrim üçün deyirəm” və s. Sonuncu atalar sözünə diqqət etsək görərik ki, ulularımız “yemək üçün yaşamaq” yox, “yaşamaq üçün yemək” düşüncəsini həmişə önə çəkmiş və daim mənəviyyatı yeməkdən qabaqda formalaşdırmağa çalışmışlar (2, 75).

Bütün qidaların şahı çörək (çevrə kəlməsi ilə eyni kökdən olub, mənası “dəyirmi olan” deməkdir, çünki ilk vaxtlar çörək yalnız dəyirmi formasında hazırlanıb) hesab edildiyindən haqqında olan sözlərə baxaq: “Çörək bol olarsa,

basılmaz Vətən”, “Çörək açanı qılınc açmaz”, “Çörək basan ayağa düşər”, “Çörək xörəyin başıdır”, “Çörək süfrənin şahıdır”, “Çörək itirən çörək tapmaz”, “Çörək Qurandan irəlidir”, “Çörək verərsən, çörək verərlər, daş atsan, daş atarlar”, “Çörəyi bol olanın tüstüsü gur çıxar”, “Çörəyi çörəkçiyə ver, bir çörək də artıq ver”, “Çörəyi tək yeyən yükünü özü çəkər”, “Çörəyin başı bismillah, ayağı əlhəmdülillah”, “Çörəyin dadı ağızdadı”, “Çörəyin dadını cütçü bilir”, “Çörəyi dizinin üstündə”, “Çörəyi ayaqlayan itirər və s. kimi ifadələr bu gün də işlənməkdədir.

Çörəklə duz həmişə bir yerdə olduğundan indi də duz haqqında bəzi atalar sözlərinə diqqət edək: “Duz-çörək, düz çörək”, “Duz-çörək itməz”, “Duz-çörəyin qədrini bilmək gərək”, “Duz kimi hər aşı girər”, “Duz yerinə buz yalama”, “Duzu yeyib, duz qabını sındırma”, “Bir gün duz yediyin yerə qırx gün salam ver”, “Duzdan ləziz, sudan əziz bir şey yoxdur”. Sonuncu atalar sözündən göründüyü kimi, sudan əziz bir şey olmadığı üçün su haqqında da bir neçə atalar sözlərini yada salaq: “Su gərək quyunun dibindən çıxsın, quyuya su tökməklə quyu sulu olmaz”, “Su götürməklə dəryadan su əskik olmaz”, “Su harada – dirilik orada”, “Su hər şeyi təmizlər, yalnız üz qarasını təmizləməz”, “Suyu içilən quyuya daş salmaq olmaz”, “Su içənə ilan dəyməz”, “Su bədəni təmizlər, göz yaşı ürəyi”, “Su daşı quma döndərər, arvad kişini muma”, “Su görəndə balıqdı, qaya görəndə keçi”, “Su inəyə süd gətirir, ilana zəhər”, “Su kiçiyindi, yol böyüyün”, “Su kimi əziz ol”, “Su murdarı pak eylər”, “Su murdarlıq götürməz”, “Su səmtinə axar”, “Su səhəngi suda sınar”, “Su suya qarışar, yağ yağa”, “Su təzə, bardaq təzə, içərlər məzə-məzə”, “Su yaranıb axmağa, göz yaranıb baxmağa”, “Suyun dərinliyini bilmək olar, ancaq insanın ürəyini bilmək olmaz” və s. Belə nümunələr istənilən qədərdir. Bu nümunələrin çoxluğu bir tərəfdən çörəyin, duzun tarixinin bəşəriyyətin yaranma tarixi ilə üst-üstə düşdüyünü, digər tərəfdən müqəddəs nemətlərə olan hörmət və ehtiramla bağlıdır. O da məlumdur ki, Naxçıvan şəhərindən 10-12 km şimal-qərbdə, Babək rayonu ərazisində yerləşən Duz dağı hələ bəşər övladı olmayanda da mövcud olub. Hətta Naxçıvan duzuyla bağlı tapmacalar da var.

Çörəyin bir adı da “əppək”dir. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının “Qam bərənin oğlu Bamsı Beyrək boyunu bəyan edər, xanım hey...” boyunda “Mərə, yüzünüz ağ olsun! Ağanızın ətməgi sizə halal olsun”, – dedi (1, 60). Yenə həmin boyda Beyrək soruşur: “Qara saqac altında köməcdən nə var? Ətməgdən nə var?” (1, 62).

Göründüyü kimi, çörəyin arxaik adlarından biri də “ətməg”, yəni “əppək”, bir forması da “kömək” olmuşdur. Qeyd edək ki, Azərbaycanda müxtəlif çörək növləri bişirilir: təndir çörəyi, lavaş (yuxa, yayama), fətir, qalın, nazik, kətə və s. Çörək bişirmənin arxaik adı isə belədir: “əppək yapmaq”, “əppək saca salmaq” və s.

Şifahi xalq ədəbiyyatında yeməklə bağlı nümunələr çoxdur: “Harda aş, keçəl baş”, “Verərsən aş, olarsan baş, verərsən şor, olarsan kor”, “Aranda tutdan oldum, dağda qurutdan”, “Ayranındır, şorundur, indi növbə korundur”, “Toyda da toyuğun vayıdı, vayda da toyuğun vayıdı”, “Səbr ilə halva bişər, ey qora səndən, bəsləsən atlas olar, tut yarpağından”, “Armud kaldır, yemək olmur, hər sözü demək olmur”, “Kasıbın xəmiri qurtaranda sacı qızır”, “Yeməyin qulu, işləməyin xəstəsi”, “Yeməkdənsə ümid yaxşıdır”, “Yeməklə doymayan, yalamaqla doymaz”, “Yeməklə dost olan illərlə düşman olar”, “Yeməyən qurd barama sarımaz”, “Yeməyin dadı duzdadı, dünyanın dadı gözde”, “Allaha da qurban olum, qonağına da” və s. Göründüyü kimi, atalar sözləri və məsəllərdə istənilən qədər yeməklə bağlı nümunələrə rast gəlirik.

Yeməklə bağlı folklorda əski inam və etiqadların məhsulu olan andlar (bəzən “and olsun” ifadəsinin yerinə “qəsəm olsun” ifadəsi də işlənir), alqışlar və dualar da az deyil: “Çörəyə and olsun!”, “Yediyimiz çörək haqqı” və s. Ümumiyyətlə, təkcə çörəyə yox, müxtəlif nemətlərə, təamlara aid olan andlarımız, alqışlarımız və dualarımız çoxdur: “Duz haqqı”, “Çörək-əppək haqqı”, “Od haqqı”, “Ocaq haqqı”, “Süfrənin bərəkəti haqqı”, “Allah bərəkət versin”, “Allah ruzini yetirsin”, “Allah süfrəni bol eləsin”, “Varın tükənməsin”, “Vardövlətin başından aşsın”, “Çörək gözümü tutsun”, “Çörək mənə qənim olsun”, “Səni duz çörəyə and verirəm”, “Çörəyinin bərəkətinə and olsun”, “Çörəyiniz küt getməsin!” və s. Bəzi bölgələrdə “urfə” ifadəsi işlədirlər. Urva-urfə

xəmirin yoğrulmasında və çörəyin açılmasında istifadə edilən ura deyilir. Urvasız-urfasız çörək bişirmək mümkün deyil. Əvvəllər süfrə duaları olub, indi isə xeyli azalıb. Düzdür, yas mərasimlərində süfrə duaları oxunur, amma adi yemək-içmək məclislərində demək olar ki, yoxdur. Məsələn, yaxşı yadımdadı, həmişə atam yemək-içmək qurtarandan sonra dua edərdi. “Ya Allah sən hamıya ver, biz də içində!”, “Ya Allah sən hamıya kömək ol, biz də içində!”, “Ya Allah hamının çörəyin yetir, biz də içində!”.

Onu da qeyd edək ki, ta qədimdən bizim ulularımız yedikləri çörəyə hörmət etmiş, ölməyə razı olmuş, amma yalandan, xüsusən çörəyə, yeməyə yalandan and içməmişlər. Məsələn, “Kitabi-Dədə Qorqud”un “İç Oğuz Daş Oğuz asi olub Beyrək öldüğü boy”unda Bamsı Beyrək ölümünə razı olur, amma canını qurtarmaq üçün yalandan Müshəfə əl basıb and içmir. Əksinə, o, Qazana dönük çıxmayacağını söyləyir və belə and içir: “Mən Qazanın nemətini çox yemişəm, bilməzsəm, gözümə dursun!”, – deyir.

Qida ilə bağlı bu gün el arasında işlənən qarğış nümunələri də az deyil. Məsələn, “Süfrəndən urvan-urfan kəsilsin”, “Səni görüm acı xəmrədən kəsilsən”, “Xəmirin təndirdə durmasın”, “Qazanın qaynamasın”, “Aşın ocaqda qalsın”, “Aş üzünə həsrət qalasan”, “Bağın barsız qalsın”, “Bağından nübar yeməyəsən”, “Bazarlığın bazarda qalsın”, “Ələyin ələnsin, xəlbirin göydə fırlansın”, “Kabab kimi közdə yanasan”, “Mal-qaran qısır qalsın”, “Çörəyin kəsilsin”, “Çörək sənə haram olsun”, “Yağın daşsın”, “Yediyin (içdiyin) gözünə dursun” və s.

Süfrə ilə də bağlı kifayət qədər nümunələr vardır: “Surfa duası hər duadan əfzəldi”, “Süfrədə əlini saxla, məclisdə dilini”, “Süfrədən qalanı itə atarlar”, “Süfrəni yuxarı başdan düzərlər, aşağı başdan yığarlar”, “Süfrənin başı-ayağı olma”, “Süfrənin böyüyü olunca, donuzun kiçiyi ol”, “Süftə səndən, bərəkət Allahdan”, “Yarma aş təndirin başı” və s. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının müqəddiməsində oxuyuruq: “Oğul atadan görməyincə süfrə çəkməz-açmaz” (1, 31). “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında Uruzun dustaq olmasından bəhs edən “Salur Qazan tutsaq olub oğlu Uruz çıxardığı boy”da kafirlərə dustaq düşən adını çəkdiyimiz alp babası Qazana deyir ki, əgər üç aya buradan

qurtarıb qayıda bilməsəm, onda Qalın Oğuz eli məni ölmüş bilib yasımı tutsun, aygır atımı boğazlayıb aşımı, yəni ehşanı versin.

Çağırılan qonaqların qarşılınması, yeməklərin hazırlanması və qonaqlara hörmət haqqında: “Dirşə xan oğlu Buğac xan boyını bəyan edər, xanım hey” boyunda oxuyuruq: Xanlar xanı xan Bayındır yildə bir kərrə toy edib, Oğuz bəglərin qonaqlardı. Genə toy edib, atdan-aygırdan, dəvədən buğra, qoyundan qoç qırdırmışdı. Bir yerə ağ otağ, bir yerə qızıl otağ, bir yerə qara otağ qurdırmışdı. Kimin ki, oğlu-qızı yox, qara otağa qondurın, qara keçə altına döşən, qara qoyun yəxnisindən öginə götürün. Yersə, yesün, yeməzsə, tursun-getsün demişdir” (1, 34).

Ümumiyyətlə, qonaqla bağlı saysız-hesabsız atalar sözlərimiz, məsəllərimiz var. Məsələn, “Qonaq nəfəs kimidir, gəlib çıxmasa xəfə olur”, “Qonağı gəlməyən qara evlər yıxılsa yey”, “Qonağa ağzına görə aş bişirəllər”, “Qonağa “get” deməzlər, palazı altından çəkərlər”, “Qonağa görə süfrə açılar”, “Qonağın ağzına baxarlar, atına yem-arpa verərlər”, “Qonağın hörmətliyi yola salınmaqdan bilinər”, “Qonağın payını Allah yetirər”, “Qonağın ruzisi özündən qabaq gələr”, “Qonaq bərəkət gətirər”, “Qonaq bir gün olar”, “Qonaq birinci gün qızıldır, ikinci gün gümüşdür, üçüncü gün misdir, dördüncü gün pisdır”, “Qonaq ev yiyəsinin dəvəsidir, harda bağlasa, orda durar”, “Qonaq ev yiyəsinin quludu-quzusudu”, “Qonaq evin gülüdü”, “Qonaqsız ev susuz dəyirman”, “Qonaqsız ev uğursuz olar”, “Qonaq qonağı istəməz, ev yiyəsi də hər ikisin”, “Vaxtsız qonaq öz kisəsindən-süfrəsindən yeyər” və s.

Ədəbiyyatda yeməklə, çörəklə bağlı bilməclərə də rast gəlirik.

Kiçik janrların ən maraqlı növlərindən olan yanıltmaclara diqqət edək: “Ay axsaq aşpaz Həsən şah, aşpazlar aş bişirir, sən də gəl aş bişir, ay axsaq aşpaz Həsən şah!”, “Aşpaz Abbas bozbaş asar o başda, bu başda”, “Aşpaz Abbas bozbaş asmış, İlyas aşpaz səhv salmış, bozbaş yerə aşırılmış”, “Aşpaz Abbas aş bişirmişdi, bişirmişdisə də az bişirmişdi”, “Aşpaz Abbas aş bişirir, yoxsa ki, bozbaş bişirir”, “Ay qılquyruq qırqovul, gəl bu kola gir, qılquyruq qırqovul”, “Qatığı sarımsaqlasan da yemək olar, sarımsaqlamasan da”, “Xanıx dayı xış xışlayıb xam

torpağı xırdalayanda, Xanım xala Xalça xalayla xaşıl bişirib, xaşılı xırda-xırda xışmalayırdılar”, “Çörəyi loxmalama, loxmaladıqca loxmalanacaq”, “Dəyirmanı girdi köpək, dəyirmançı vurdu kötək, bilmirəm, kəpək yedi, köpdü köpək, ya da ki, kötək yedi, köpdü köpək” və s. Əlbəttə, belə nümunələr çoxdur, istənilən qədər göstərmək olar.

M.C.Paşayevin bədii əsərlərində də çörək və yeməklə bağlı bir çox nümunələrə rast gəlirik. Bu sırada ağız ədəbiyyatının ən qədim janrlarından olan atalar sözü və məsəllər, alxış, qarğış, and, dua, təhqir, söyüş və s. xüsusi yer tutur. “Xəmir yeyənə etibar yoxdur (1, 51), “Keçi canı hayında, qəssab piy” axtarır (1, 26), yaxud Hacı ufuldaya-ufuldaya, söyə-söyə qalxdı, üzünü nöqərlərə tutdu: Siz də mat-mat baxırsınız, “çörək tutsun gözünüzü!” (5). M.C.Paşayevin əsərlərində yeməklə, içməklə bağlı tapmacalara da rast gəlirik:

Sizə deyiləsi bir tapmacam var,

Kim tapsa, inan ki, ömrü uzanar:

Nədəndir, əkən biz, biçib yığan biz,

Bişirən, aşırən, keş çəkən xanlar (5, 56).

Ədəbiyyatda ərzaq məhsullarının adı ilə bağlı arxaik terminlərə də rast gəlirik. Məsələn, “arpa” deyəndə təbii ki, hamımız adı tanıdığımız dənli bitkini nəzərdə tuturuq. Amma, “arpa” həm də boyunbağı formalarından biridir. 7-8 arpadan bir qatar olur.

1882-ci ildə A.O.Çernyayevskinin müəllifliyi ilə nəşr olunan bizim ilk Ana dili kitabımız hesab edilən “Vətən dili” kitabında (Faksimil nəşr, tərtib və transfoneliterasiya edən, ön söz, qeyd və şərhlər, sözlük və cədvəllərin müəllifi Vüqar Qarabağlı) da qida ilə bağlı kifayət qədər nümunələrə rast gəlirik (6). Kitabda nəşr olunan 379 atalar sözündən bəzilərinə diqqət edək: “Mis qab sınımaz” (6, 727), “Ucuz ətin şorbası olmaz” (6, 721), “Dəyirmanın yaraşığı torba-çuvaldır” (6, 721), “Heç kəs ayrına turş deməz” (6, 719), “Tünd sirkə qabını çatladar” (6, 719), “Bir tikəni bilməyən min tikəni də bilməz” (6, 718), “Zəhmətsiz bal yeməzlər” (6, 717), “Ətə pul verməz, küftənin böyüyünə yapışar” (6, 710), “Saf suyun nə iyi var, nə dadı və nə rəngi” (6, 713), “Ac toyuq yuxusunda darı görər” (6, 702) və s. “Vətən dili” kitabında xeyli tapmacalar da nəşr olunub. “Qara toyuq, qarnı yarıq” (buxarı) (6,

723), “Göy öküz getdi gəlmədi, qızıl öküz yatdı durmadı” (tüstü, od) (6, 722), “Bir bardaqla iki su” (yumurta) (6, 683), “Ətindən kabab olmaz, qanından kasa dolar” (nar) (6, 677), “Ağac başında sarı yumaq” (heyva) (6, 677), “Ağac başında darı quyusu” (əncir) (6, 677), “Ağac başında unlu dağarcıq” (igdə) (6, 677). Kitabda kiçik janrlardan yanılmaclar və digər janrlardan nümunələr də vardır.

Tədqiqatlardan belə nəticəyə gəlmək olur ki, qida ilə bağlı saysız-hesabsız adlar yaddan çıxıb, yaxud da yaddan çıxmaq üzrədir. Məsələn, qəfəxana, yandam, çölmək, qum-quma, eymə, qələnnik, qurt-qurt, dəstana, çıppa, iməci, cortanı qatıq, şorov, tapı və s. Məsələn, “Səhəri bərkidin, günortanı ləngidin, axşamı tərgidin”, “Hərmə-hədik, sırfa gərdik, yaxşı yedik yarımadiq”, “Pendir və qoz ayrı-ayrılıqda dərdirdi, ikisi bir yerdə dərmandır”, “Yeyəsən qaz ətini, görəsən ləzzətini” və s.

Göründüyü kimi, milli-mənəvi dəyərlər və qida mədəniyyəti ilk baxışda bir-birinə doğma görünməsələr də, əslində həqiqət başqa cür özünü göstərir və belə məlum olur ki, qida ilə, yəni yemək-içmək, çörək, duz və su ilə bağlı istənilən qədər nümunələr vardır. Güman edirik ki, tədris prosesində fənlərarası əlaqələrin öyrənilməsi baxımından bu cür tədqiqatların aparılmasının müstəsna rolu vardır. Sözsüz ki, bu həm də milli-mədəni irsimizin, tarixi köklərimizin və dəyərlərimizin, o cümlədən, milli mətbəximizin qorunub saxlanılmasında mühüm əhəmiyyətə malikdir.

ƏDƏBİYYAT

1. “Kitabi-Dədə Qorqud”. Bakı, Yazıçı, 1988.
2. Qədirzadə H.Q. Milli mətbəx və qonaqpərvərlik. Naxçıvan, 2012.
3. Mehdişadə İ. Maralı qoca dağlar. Bakı, 2003.
4. Azərbaycan nağılları. Şərq-Qərb, V cild, 2005.
5. Paşayev M.C. Bir gəncin manifesti. Bakı, 1984.

6. Çernyayevski A.O. Vətən dili, I hissə. Çernyayevski A.O., Vəlibəyov S.H. Vətən dili, II hissə. Faksimil nəşr. Tərtib və transfoneliterasiya edən Vüqar Qarabağlı. Bakı, 2017.

Kh.Mammadov

National-moral values and food culture

Summary

The interaction of food culture with everyday life is felt at every step. There are sufficient examples of physical phenomena and laws of physics, as well as of food culture in the Azerbaijani literature. The article looks into the national-moral values and the issues of food culture. It became obvious that although national-moral values and food culture don't seem to be native to each other at a first glance, the reality is different. Undoubtedly, conduction of such a research in the education process is of great importance both for preservation of our national cultural heritage, historical roots and values, also for protection of our national cuisine.

X.Мамедов

Национально-нравственные ценности и культура питания

Резюме

Одной из областей, где взаимодействие с нашим домом ощущается на каждом шагу, является культура питания. Существует немало примеров азербайджанской литературы, связанных с физическими явлениями и физическими законами, а также с пищевой культурой. В статье рассматриваются национальные и духовные ценности и проблемы культуры продуктов питания. Установлено, что национально-духовные ценности и культура продуктов питания на первый взгляд не кажутся родными друг другу, но реальность различна. Разумеется, такие исследования в учебном процессе имеют большое значение для сохранения нашего национального культурного наследия, исторических корней и ценностей, а также нашей национальной кухни.